

Βασιλική Ζάννη

Η ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΕΚΦΡΑΣΗ - ΕΚΘΕΣΗ

95 ΘΕΜΑΤΑ

Για όλες τις τάξεις του Λυκείου
και για τις Πανελλαδικές Εξετάσεις

10 Κριτήρια Αξιολόγησης
με τις Απαντήσεις τους

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΖΗΤΗ

ISBN 978-960-456-303-6

© Copyright, 2011, Εκδόσεις ΖΗΤΗ, Βασιλική Ζάννη

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του ελληνικού νόμου (Ν.2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Φωτοστοιχειοθεσία

Εκτύπωση

Βιβλιοδεσία

Π. ΖΗΤΗ & Σια ΟΕ

18ο χλμ Θεσ/νίκης-Περαίας

Τ.Θ. 4171 • Περαία Θεσσαλονίκης • Τ.Κ. 570 19

Τηλ.: 2392.072.222 - Fax: 2392.072.229 • e-mail: info@ziti.gr

www.ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ - ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ:

Αρμενοπούλου 27, 546 35 Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310.203.720, Fax: 2310.211.305 • e-mail: sales@ziti.gr

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΑΘΗΝΩΝ - ΕΝΩΣΗ ΕΚΔΟΤΩΝ ΒΙΒΛΙΟΥ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ:

Στοά του Βιβλίου (Πεσμαζόγλου 5), 105 64 Αθήνα • Τηλ.-Fax: 210.3211.097

ΑΠΟΘΗΚΗ ΑΘΗΝΩΝ - ΠΩΛΗΣΗ ΧΟΝΔΡΙΚΗ:

Ασκληπιού 60, 114 71 Αθήνα

Τηλ.-Fax: 210.3816.650 • e-mail: athina@ziti.gr

ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟ ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ: www.ziti.gr

Προλογικό σημείωμα

Αγαπητέ αναγνώστη, μαθητή και δάσκαλε,

Το βιβλίο αυτό έχει σκοπό να στηρίξει την προσπάθεια του μαθητή και του εκπαιδευτικού να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις του μαθήματος της Έκφρασης-Έκθεσης του Λυκείου, επιχειρώντας μια ευσύνοπτη και μεθοδική προσέγγιση των θεμάτων που υπάρχουν στα σχολικά εγχειρίδια και όσων απαιτούνται για τις Πανελλαδικές εξετάσεις.

Το βιβλίο περιέχει πληροφοριακό υλικό, σε περιεκτική και ευσύνοπτη μορφή, που καλύπτει τα θέματα της Α', Β' και Γ' Λυκείου. Δεν αρκείται όμως σε αυτό. Περιλαμβάνει και άλλα θέματα –επιπλέον των σχολικών– προκειμένου να καλύψει ευρύτερες ανάγκες και να αποτελέσει πολύτιμο βοήθημα για όσους δίνουν Πανελλαδικές Εξετάσεις. Το πληροφοριακό υλικό του βιβλίου συνοδεύεται από δέκα κριτήρια αξιολόγησης. Χαρακτηριστικό των κριτηρίων αξιολόγησης είναι η ειδολογική ποικιλία των κειμένων (άρθρα, δοκίμια και επιφυλλίδες) και η μεγάλη ποικιλία ασκήσεων που βοηθούν το μαθητή να αποκτήσει ευχέρεια στην επεξεργασία ποικίλων κειμενικών ειδών και να εμπεδώσει τη θεωρία.

Η πρωτοτυπία αυτού του βιβλίου έγκειται στον ευσύνοπτο, περιεκτικό και πρακτικό τρόπο με τον οποίο παρουσιάζεται ένας μεγάλος αριθμός θεματικών ενότητων.

Το βιβλίο περιλαμβάνει:

- Πληροφοριακό υλικό για 95 θέματα Έκφρασης-Έκθεσης που καλύπτουν την ύλη της Α', Β' και Γ' Λυκείου.
- 10 κριτήρια αξιολόγησης με ποικιλία ασκήσεων.

Η συγγραφέας
Βασιλική Ζάννη

Περιεχόμενα

Θέματα για έκφραση-έκθεση

Θέμα 1ο. Η ενδυμασία	11
Θέμα 2ο. Η μόδα	14
Θέμα 3ο. Η αγάπη	18
Θέμα 4ο. Η φιλία	20
Θέμα 5ο. Το άγχος	23
Θέμα 6ο. Η τρίτη ηλικία	26
Θέμα 7ο. Το γέλιο	29
Θέμα 8ο. Η γλώσσα	32
Θέμα 9ο. Η γλωσσομάθεια	34
Θέμα 10ο. Η ελληνική γλώσσα στην Ευρώπη. Ο γλωσσικός διεθνισμός	36
Θέμα 11ο. Οι ξενισμοί στη γλώσσα μας	37
Θέμα 12ο. Η ιδιόμορφη γλώσσα των νέων	39
Θέμα 13ο. Ο διάλογος	40
Θέμα 14ο. Η διαφωνία	43
Θέμα 15ο. Ο διάλογος στην εκπαίδευση / Ο νεοελληνικός διάλογος	44
Θέμα 16ο. Οικογένεια και υγιής ανάπτυξη του παιδιού	45
Θέμα 17ο. Η κρίση της σύγχρονης οικογένειας	48
Θέμα 18ο. Νέοι - εφηβεία	50
Θέμα 19ο. Πρότυπα και νέοι	53
Θέμα 20ο. Τι αμφισβητούν οι νέοι στην εποχή μας	56
Θέμα 21ο. Αναλφαβητισμός	58
Θέμα 22ο. Παραπληροφόρηση	62
Θέμα 23ο. Τύπος και δημοκρατία	64
Θέμα 24ο. Η κρίση του Τύπου	65
Θέμα 25ο. ΜΜΕ (τηλεόραση - Τύπος)	66
Θέμα 26ο. Κοινή γνώμη	69
Θέμα 27ο. Κόμικς	72
Θέμα 28ο. Ριάλιτι θεάματα	74
Θέμα 29ο. Το διαδίκτυο	76
Θέμα 30ο. Το ηλεκτρονικό έγκλημα	79

Θέμα 31ο. Επιλογή επαγγέλματος	81
Θέμα 32ο. Επαγγελματικός προσανατολισμός	83
Θέμα 33ο. Επαγγελματική παιδεία	84
Θέμα 34ο. Ειδικευση	86
Θέμα 35ο. Ανεργία	88
Θέμα 36ο. Αλλοτρίωση από την εργασία	91
Θέμα 37ο. Τηλεργασία	93
Θέμα 38ο. Μετανάστευση – προσφυγιά – παλιννόστηση – μειονότητα	95
Θέμα 39ο. Στερεότυπα – ρατσισμός – ξενοφοβία	98
Θέμα 40ο. Γυναίκα – ισότητα των δύο φύλων	101
Θέμα 41ο. Άτομα με ειδικές ανάγκες	104
Θέμα 42ο. Ελεύθερος χρόνος - ψυχαγωγία	106
Θέμα 43ο. Τέχνη	110
Θέμα 44ο. Μαζική τέχνη - εμπορευματοποίηση της τέχνης	114
Θέμα 45ο. Σχολείο και τέχνη	115
Θέμα 46ο. Κριτική έργων τέχνης - ο ρόλος του κριτικού	116
Θέμα 47ο. Αυτογνωσία - αυτοκριτική - αυτοέλεγχος	118
Θέμα 48ο. Η αξιολόγηση του μαθητή	121
Θέμα 49ο. Το φυσικό περιβάλλον	123
Θέμα 50ο. Ήπιες μορφές ενέργειας - αειφορία	126
Θέμα 51ο. Πυρηνική ενέργεια	129
Θέμα 52ο. Ο τεχνικός πολιτισμός και η επιστήμη	131
Θέμα 53ο. Επιστήμη - ηθική ευθύνη του επιστήμονα	135
Θέμα 54ο. Γενετική - βιοηθική	137
Θέμα 55ο. Καταναλωτισμός	140
Θέμα 56ο. Διαφήμιση	142
Θέμα 57ο. Δίκαιο - νόμοι	146
Θέμα 58ο. Ποινή - θανατική ποινή	149
Θέμα 59ο. Σωφρονιστικό σύστημα	151
Θέμα 60ο. Βία - εγκληματικότητα	153
Θέμα 61ο. Νεανική παραβατικότητα	156
Θέμα 62ο. Σχολική βία	158
Θέμα 63ο. Πόλεμος - ειρήνη	161
Θέμα 64ο. Παγκοσμιοποίηση	164
Θέμα 65ο. Ανθρώπινα δικαιώματα	167
Θέμα 66ο. Τα δικαιώματα του παιδιού	170

Θέμα 67ο. Ευθανασία	172
Θέμα 68ο. Ελευθερία και Ευθύνη	174
Θέμα 69ο. Πολιτική δημοκρατία - ολοκληρωτισμός	177
Θέμα 70ο. Πολιτική αλλοτρίωση	181
Θέμα 71ο. Πολιτική αγωγή και νέοι	183
Θέμα 72ο. Αξιοκρατία - ευνοιοκρατία	186
Θέμα 73ο. Πνευματικός άνθρωπος	189
Θέμα 74ο. Δογματισμός - φανατισμός	192
Θέμα 75ο. Μεσσιανισμός	194
Θέμα 76ο. Κομφορμισμός - μαζοποίηση	195
Θέμα 77ο. Ευρωπαϊκή Ένωση	198
Θέμα 78ο. Ο ρόλος της Ελλάδας στην Ευρώπη και στον κόσμο	201
Θέμα 79ο. Παράδοση και ελληνική ταυτότητα/πολιτιστική αλληλεπίδραση των λαών	203
Θέμα 80ο. Εθνική αγωγή - εθνισμός - εθνικισμός - ιστοριογνωσία	206
Θέμα 81ο. Μνημεία	210
Θέμα 82ο. Τουρισμός	213
Θέμα 83ο. Ξενομανία	217
Θέμα 84ο. Το αθλητικό ιδεώδες – Οι Ολυμπιακοί Αγώνες	220
Θέμα 85ο. Χουλιγκανισμός	224
Θέμα 86ο. Εθελοντισμός	227
Θέμα 87ο. Παιδεία	230
Θέμα 88ο. Ο δάσκαλος και ο μαθητής	233
Θέμα 89ο. Κριτική σκέψη	234
Θέμα 90ο. Πανεπιστήμιο	236
Θέμα 91ο. Επιμόρφωση ενηλίκων και πανεπιστήμιο	240
Θέμα 92ο. Βιβλίο	241
Θέμα 93ο. Το ηλεκτρονικό βιβλίο	244
Θέμα 94ο. Το σχολικό βιβλίο	245
Θέμα 95ο. Ναρκωτικά	246

Κριτήρια αξιολόγησης

Κριτήριο 1ο. Διαπλανητική μετακόμιση	253
Κριτήριο 2ο. Πόσο ηθική είναι η βιοηθική;	255
Κριτήριο 3ο. Ο πυρετός της προόδου	256
Κριτήριο 4ο. Η αντίδραση στην υπονόμευση της ενημέρωσης	258
Κριτήριο 5ο. Γιατί τόσο βία από παιδιά;	260

Κριτήριο 6ο. Εν σκιά θανάτου	262
Κριτήριο 7ο. Κρίση των ανθρώπινων δικαιωμάτων	264
Κριτήριο 8ο. Η πρακτική αξία του ρατσισμού	266
Κριτήριο 9ο. Μεταμορφώσεις της δημοκρατίας	268
Κριτήριο 10ο. Η ευθύνη.....	270
Απαντήσεις κριτηρίων αξιολόγησης	272

Θέμα 67ο. Ευθανασία	172
Θέμα 68ο. Ελευθερία και Ευθύνη	174
Θέμα 69ο. Πολιτική δημοκρατία - ολοκληρωτισμός	177
Θέμα 70ο. Πολιτική αλλοτρίωση	181
Θέμα 71ο. Πολιτική αγωγή και νέοι	183
Θέμα 72ο. Αξιοκρατία - ευνοιοκρατία	186
Θέμα 73ο. Πνευματικός άνθρωπος	189
Θέμα 74ο. Δογματισμός - φανατισμός	192
Θέμα 75ο. Μεσσιανισμός	194
Θέμα 76ο. Κομφορμισμός - μαζοποίηση	195
Θέμα 77ο. Ευρωπαϊκή Ένωση	198
Θέμα 78ο. Ο ρόλος της Ελλάδας στην Ευρώπη και στον κόσμο	201
Θέμα 79ο. Παράδοση και ελληνική ταυτότητα/πολιτιστική αλληλεπίδραση των λαών	203
Θέμα 80ο. Εθνική αγωγή - εθνισμός - εθνικισμός - ιστοριογνώσια	206
Θέμα 81ο. Μνημεία	210
Θέμα 82ο. Τουρισμός	213
Θέμα 83ο. Ξενομανία	217
Θέμα 84ο. Το αθλητικό ιδεώδες – Οι Ολυμπιακοί Αγώνες	220
Θέμα 85ο. Χουλιγκανισμός	224
Θέμα 86ο. Εθελοντισμός	227
Θέμα 87ο. Παιδεία	230
Θέμα 88ο. Ο δάσκαλος και ο μαθητής	233
Θέμα 89ο. Κριτική σκέψη	234
Θέμα 90ο. Πανεπιστήμιο	236
Θέμα 91ο. Επιμόρφωση ενηλίκων και πανεπιστήμιο	240
Θέμα 92ο. Βιβλίο	241
Θέμα 93ο. Το ηλεκτρονικό βιβλίο	244
Θέμα 94ο. Το σχολικό βιβλίο	245
Θέμα 95ο. Ναρκωτικά	246

Κριτήρια αξιολόγησης

Κριτήριο 1ο. Διαπλανητική μετακόμιση	253
Κριτήριο 2ο. Πόσο ηθική είναι η βιοηθική;	255
Κριτήριο 3ο. Ο πυρετός της προόδου	256
Κριτήριο 4ο. Η αντίδραση στην υπονόμευση της ενημέρωσης	258
Κριτήριο 5ο. Γιατί τόσο βία από παιδιά;	260

Θέμα 1ο. Η ΕΝΔΥΜΑΣΙΑ

- ❖ Η ενδυμασία είναι αναμφίβολα ένα σημαντικό συστατικό της κοινωνικής ζωής. Κάθε εποχή και κάθε λαός χαρακτηρίζονται από συγκεκριμένες ενδυματολογικές συνήθειες και συγκεκριμένα εμφανισιακά πρότυπα.

Η σημασία της ενδυμασίας

➤ Είναι χρήσιμη για πρακτικούς λόγους

- Καλύπτει το σώμα και το προστατεύει.
- Είναι τρόπος προσαρμογής του ανθρώπου στις κλιματολογικές συνθήκες της περιοχής στην οποία ζει.
- Είναι μέσο ανταπόκρισης σε διαφορετικές περιστάσεις της ζωής (εργασία, γάμος, πένθος, άθληση κ.ά.).

➤ Επηρεάζει την υγεία

- Ο τύπος της ενδυμασίας (είδος, φόρμα, υλικά, τρόπος κατασκευής) πρέπει να ανταποκρίνεται στις κλιματολογικές συνθήκες του τόπου στον οποίο ζει ο άνθρωπος, να διευκολύνει την καθημερινή του δραστηριότητα και να σέβεται το ανθρώπινο σώμα: να μην εμποδίζει τις βιολογικές λειτουργίες και την κίνηση, καθώς και να μην παραμορφώνει το σώμα.
- Π.χ. το 19ο αι. το γυναικείο ενδυματολογικό πρότυπο έκανε τις γυναίκες νωθρές, αδύναμες και με λιποθυμικές τάσεις: δυσκόλευε την κίνησή τους (πολλά μέτρα ύφασμα), αλλοίωνε τα εσωτερικά όργανα (σφιχτός κορσές) και ήταν εστία προσέλκυσης μικροβίων (κώνος: το υποστήριγμα της φούστας, η οποία σερνόταν στο δρόμο). Ένας Έλληνας γιατρός ονόμαζε τον κορσέ «τύραννον των σπλάχνων».

➤ Εκφράζει την προσωπικότητα και αποτελεί μέρος της κοινωνικής ταυτότητας του ατόμου

- Ομορφαίνει και υπογραμμίζει ό,τι ξεχωριστό και ιδιαίτερο έχει ο άνθρωπος.
- Διαμορφώνει την εικόνα που προβάλλουμε στον εαυτό μας και στους άλλους για το άτομό μας.
- Βοηθά να διακριθούμε, να ξεχωρίσουμε, να γίνουμε ελκυστικοί και να προκαλέσουμε την προσοχή.
- Μαρτυρά το γούστο και την αισθητική μας.
- Προσδιορίζει το φύλο, την ηλικία και τον τύπο μας.
- Τονώνει την αυτοπεποίθηση και προκαλεί αίσθημα γοητείας και ισχύος. Η άβολη και αταίριαστη ενδυμασία μάς κάνει να νιώθουμε αμηχανία, έλλειψη ασφάλειας και αδυναμία να επικοινωνήσουμε αποτελεσματικά και να επιτύχουμε τους σκοπούς μας.

- Δείχνει την κοινωνική ομάδα στην οποία εντάσσεται ή επιθυμεί να ανήκει ο άνθρωπος (ομάδα καλλιτεχνών, επιστημόνων κ.ά.).
  - Φανερώνει την επαγγελματική απασχόληση του ατόμου και του παρέχει τη δυνατότητα να ασκήσει τον κοινωνικό του ρόλο (γιατρός, πυροσβέστης, παπάς, στρατιωτικός, αστυνομικός κ.ά.). Επιπλέον, όσοι φορούν ωραίες στολές έχουν συναίσθηση της γοητείας και του μαγνητισμού που εκπέμπουν.
  - Αποκαλύπτει τον ιδιαίτερο ψυχισμό και το χαρακτήρα μας.
  - Εκφράζει τις μεταπτώσεις της διάθεσής μας ή ρυθμίζει την ψυχική θερμοκρασία μας (γιορτινή, εκδρομική, πένθιμη ένδυση κ.ά.).
  - Η γυμνότητα του σώματος γίνεται αντιληπτή από τον άνθρωπο ως στέρηση και απουσία, ως ακρωτηριασμός και απώλεια μέρους του εαυτού του.
  - Η αποκριάτικη αμφίεση αλλάζει την ταυτότητά μας και μας απαλλάσσει από τις συμβάσεις.
  - Η ένδυση υποβάλλει στη συνείδηση του θεατή τον τύπο που υποδύεται ο ηθοποιός και την εποχή στην οποία διαδραματίζονται τα γεγονότα.
- **Διαχωρίζει τους ανθρώπους σε κοινωνικές τάξεις**
- Από την ενδυμασία καταλαβαίνουμε αν είναι κάποιος εργάτης, αγρότης, επιχειρηματίας κ.ά., αν έχει οικονομική ευχέρεια ή όχι, αν είναι πλούσιος ή φτωχός.
  - Το ντύσιμό μας καθορίζει και τη συμπεριφορά των άλλων απέναντί μας, βοηθώντας έτσι να αποκτήσουμε συνείδηση του εαυτού μας.
- **Αποτελεί στοιχείο πολιτικού συμβολισμού**
- Ο Μαχάτμα Γκάντι, ηγέτης του ινδικού απελευθερωτικού κινήματος, κάλεσε τους Ινδούς να εγκαταλείψουν την ευρωπαϊκή ενδυμασία, που σήμαινε αποδοχή των ευρωπαϊκών προτύπων και να επαναφέρουν την παραδοσιακή ενδυμασία, γιατί συμβολίζει την ανεξαρτησία.
- **Δηλώνει την αντίδραση των νέων στις κοινωνικές συμβάσεις – ακόμα και την αμφισβήτηση προς τους κατεστημένους θεσμούς και τις αξίες**
- Η ένδυση και γενικότερα η εμφάνιση είναι ο πιο εύκολος τρόπος να διαφοροποιηθούν οι νέοι από τους ενηλίκους και να δείξουν ότι πρεσβεύουν νέες ιδέες και αντιλήψεις.
  - π.χ. οι χίπις τη δεκαετία του 60, οι πανκ, οι ροκάδες, οι emo.
  - Χαρακτηριστικό της εποχής μας είναι ότι οι νέοι επιλέγουν συχνά πολύ ακραίους τρόπους για να δείξουν την αντίδρασή τους (πολύχρωμα μαλλιά, προκλητική κόμμωση, ποικίλης φύσεως μεταλλικά στολίδια κ.ά.), τα οποία αξιοποιεί ταχύτατα η βιομηχανία της μόδας – πολλές φορές μάλιστα κατευθύνει τη νεανική μόδα που «εκφράζει αντίδραση».
- **Φανερώνει τον πολιτισμό ενός λαού:** ήθη, έθιμα, παραδόσεις, θρησκεία, οικονομία, πολίτευμα, θέση της γυναίκας, σχέση των δύο φύλων κ.ά.

- Π.χ. η λιτή ένδυση των Σπαρτιατών ανταποκρινόταν απόλυτα στο σπαρτιατικό κοινωνικο-πολιτικό πλαίσιο.
- Π.χ. οι μουσουλμάνες φορούν το τσαντόρ, οι Εβραίοι ένα στρογγυλό κάλυμμα στο κεφάλι κ.ά.
- Στο παρελθόν η φορεσιά έδειχνε την εθνολογική ομάδα στην οποία ανήκε ο άνθρωπος – σκοπός ήταν η περιφρούρηση της κοινοτικής ταυτότητας και η αποτροπή της επιμειξίας.
- Στην εποχή μας οι προηγμένες κοινωνίες δίνουν μεγάλη βαρύτητα στη φροντίδα της εμφάνισης.

Θέμα 2ο. Η ΜΟΔΑ

- ❖ Η λέξη **μόδα** (<moda<λατ.modus=τρόπος) εκφράζει την τάση που επικρατεί στην ένδυση και γενικότερα στην εμφάνιση, στον τρόπο ζωής, στη συμπεριφορά, στις ιδέες και στις αντιλήψεις των μελών ενός συγκεκριμένου κοινωνικού συνόλου σε μια ορισμένη εποχή.
- ❖ **Η μόδα δεν είναι σύγχρονο φαινόμενο.** Κάθε εποχή και κάθε κοινωνία έχει τα δικά της ενδυματολογικά και εμφανισιακά πρότυπα καθώς και το δικό της σύστημα αξιών που ρυθμίζουν τη συμπεριφορά των ανθρώπων. Γι' αυτό η μόδα έχει πανίσχυρες βάσεις και η μελέτη της μας επιτρέπει να κατανοήσουμε τον πολιτισμό, το είδος της οικονομίας, τις θρησκευτικές αντιλήψεις, το πολίτευμα κ.λπ. μιας κοινωνίας.
- ❖ **Η εποχή μας διαφοροποιείται από τις άλλες**
  - Ως προς το μέγεθος της ομογενοποίησης των προτύπων μόδας –παγκόσμια μόδα.
  - Ως προς την ταχύτητα της διάδοσής της, αλλά και της αλλαγής των προτύπων που προβάλλει.
  - Ως προς το ότι μετέτρεψε τη μόδα σε βιομηχανία και την εμπορευματοποίησε.
  - Ως προς την ποικιλία και τη δύναμη των μέσων που χρησιμοποιεί για να διαδοθεί και να προσελκύσει τους καταναλωτές: ειδικές εκπομπές σε όλα τα ΜΜΕ, ιστοσελίδες μόδας, εξειδικευμένα περιοδικά, διαφήμιση κ.ά.
  - Ως προς το ότι η μόδα έχει ταυτιστεί με την αλλαγή, την καινοτομία και την πρόοδο.
  - Ως προς το εύρος που έχει αποκτήσει, μιας και αφορά τα πάντα: ένδυση, καλλωπισμό, κατοικία, αυτοκίνητο, ψυχαγωγία, επαγγελματική απασχόληση, καλλιτεχνικές τάσεις κ.ά.
  - Ως προς τη συμμετοχή περισσότερων ανθρώπων στην αγορά των διαρκώς ανανεούμενων προϊόντων της.

Γιατί οι άνθρωποι ακολουθούν τις επιταγές της μόδας

- Κάθε άνθρωπος επιθυμεί να είναι αποδεκτός από τα μέλη της κοινωνικής ομάδας στην οποία ανήκει ή στην οποία επιδιώκει να ενταχθεί. Η διαφοροποίηση από τα κρατούντα πρότυπα μπορεί να σημαίνει απόρριψη και περιθωριοποίηση.
- Η μόδα παρέχει την ευκαιρία στους ανθρώπους, αν την αξιοποιήσουν ορθά, να αναδείξουν την ομορφιά τους και να γοητεύσουν τους άλλους, να προσελκύσουν το άλλο φύλο, να διαμορφώσουν το δικό τους στυλ και να τονίσουν την προσωπικότητά τους, πράγμα που τους κάνει να αισθάνονται αυτοπεποίθηση και ασφάλεια.

- Η συμμόρφωση στα ισχύοντα πρότυπα μόδας χρησιμεύει σε ορισμένους ως μέσο επίδειξης της ανώτερης κοινωνικής θέσης που έχουν, της εξουσίας που ασκούν και της ευπορίας που διαθέτουν.
- Όσοι ακολουθούν τη μόδα θεωρούνται μοντέρνοι και νεωτεριστές, άνθρωποι με σύγχρονο πνεύμα και προοδευτικές αντιλήψεις, ενώ όσοι την περιφρονούν θεωρούνται παλαιομοδίτες και άνθρωποι προσκολλημένοι στο παρελθόν με «σκουριασμένο μυαλό».
- Το στοιχείο του μιμητισμού, άλλωστε, είναι ισχυρό στους ανθρώπους, ιδιαίτερα σε όσους είναι παρορμητικοί, επιπόλαιοι, προοδόπληκτοι και έχουν αδύναμη προσωπικότητα.
- Οι αλλαγές στην καθημερινότητα είναι πάντα ευχάριστες, γιατί αίρουν τη μονοτονία και την τυποποίηση και δημιουργούν ένα διαφορετικό και πιο ενδιαφέρον περιβάλλον. Έτσι συχνά η ανανέωση των πραγμάτων συνεπάγεται και ψυχική αναζωογόνηση.
- Η μόδα, όταν είναι καλόγουστη και λειτουργική, βελτιώνει την καθημερινή ζωή.
- Η βιομηχανία της μόδας βομβαρδίζει τη σκέψη και τη βούληση των ανθρώπων με καταϊγισμό διαφημιστικών μηνυμάτων που εξουδετερώνουν κάθε αντίσταση και κάθε διάθεση για κριτική αντιμετώπιση των πραγμάτων. Σκοπός της είναι να ωθήσει τους ανθρώπους να καταναλώσουν όλο και περισσότερα αγαθά για να αυξηθεί η κερδοφορία των επιχειρήσεων.
- Το αίσθημα της μειονεξίας έναντι των οικονομικά προηγμένων λαών τροφοδοτεί την ξενομανία, και αυτή με τη σειρά της οδηγεί στην άκριτη υιοθέτηση ξενικών προτύπων. Έτσι η ξένη μόδα γίνεται αποδεκτή αβασάνιστα και ταυτίζεται με την πολιτιστική πρόοδο.
- Οι νέοι έχουν τη ροπή προς την ανανέωση, τη διαφοροποίηση και την καινοτομία, προκειμένου να εκφραστούν πιο αυθεντικά, να δημιουργήσουν νέα πράγματα, να οικοδομήσουν τη δική τους ταυτότητα και να δηλώσουν την αντίδρασή τους στις κοινωνικές συμβάσεις.

Θετικά αποτελέσματα της μόδας

- Τονώνεται η αγορά, το εμπόριο και οι διαφημιστικές επιχειρήσεις.
- Αυξάνεται το εθνικό εισόδημα των κρατών που εξάγουν προϊόντα μόδας.
- Δημιουργούνται νέες θέσεις εργασίας και μειώνεται η ανεργία.
- Γίνεται πιο λειτουργική, άνετη και ευχάριστη η ζωή.
- Ενισχύεται η καινοτομία, η δημιουργικότητα και η ευρηματικότητα.
- Καλλιεργείται η αισθητική των ατόμων.
- Υψώνεται η πολιτιστική στάθμη της κοινωνίας και προβάλλονται θετικά πρότυπα ζωής.
- Παρέχεται η δυνατότητα στον άνθρωπο να αισθανθεί όμορφος, δυναμικός, γεμά-

τος αυτοπεποίθηση, ελκυστικός και ξεχωριστός. Αυτό βελτιώνει την ψυχική του διάθεση και τον βοηθά να επιτύχει τους σκοπούς του.

- Εκδηλώνονται νέες καλλιτεχνικές αναζητήσεις και σημειώνεται πολιτιστική ανάπτυξη.

Αρνητικά αποτελέσματα της μόδας

- Η τυφλή προσήλωση στη μόδα μαζοποιεί τον άνθρωπο και καταλύει κάθε έννοια προσωπικής ταυτότητας.
- Ο άνθρωπος χάνει το πραγματικό νόημα της ζωής (εσωτερική πληρότητα, αγάπη, ανιδιοτελής προσφορά) και παραδίδεται στον κόσμο των απολαύσεων, του «έχειν» και της καταναλωτικής ευδαιμονίας (αποξένωση από τον εαυτό του).
- Η διαφήμιση μεταμορφώνει τον άνθρωπο σε ένα άκριτο και άβουλο ον που ετεροκατευθύνεται.
- Η μόδα αφαιμάσσει οικονομικά τον άνθρωπο, γιατί τον ωθεί στη μάταιη σπατάλη χρημάτων για την αγορά περιττών και άχρηστων αγαθών – πολλές φορές και επιβλαβών.
- Η ψυχαγωγία εμπορευματοποιείται, αποκτά εκτονωτικό και νοσηρό χαρακτήρα (υπερβολές και ακρότητες, χωρίς ουσιαστική επικοινωνία και ψυχική ικανοποίηση) και αποξενώνει τον άνθρωπο από τους ωφέλιμους τρόπους ψυχαγωγίας.
- Υπονομεύεται η σωματική και ψυχική υγεία του ανθρώπου: αίσθημα κενότητας και ανικανοποίητου, απομόνωση, μοναξιά, κατάθλιψη κ.ά.
- Η μόδα έχει και οικολογικές επιπτώσεις: αυξάνει τη σπατάλη ενέργειας και φυσικών πόρων και μετατρέπει πολλά αγαθά σε απορρίμματα όχι επειδή έχουν καταστραφεί, αλλά επειδή πρέπει να αχρηστευθούν για να αντικατασταθούν.
- Καλλιεργεί τη νοσηρή φιλαρέσκεια και ενισχύει τον ατομοκεντρισμό.
- Η μόδα εξυμνεί τη διαφορετικότητα με τρόπο που την κάνει αυτοσκοπό και αλλοτριώνει τις νεανικές συνειδήσεις που, νομίζοντας ότι διαφοροποιούνται ακολουθώντας τις επιταγές της μόδας, εγκαθιδρύουν μια αφόρητη ομοιομορφία στον τρόπο ζωής τους.
- Τέλος, η μόδα εξαλείφει τις πολιτιστικές ιδιαιτερότητες των λαών και αλλοιώνει τη συνείδηση της εθνικής ταυτότητας. Αυτό οδηγεί στην πολιτιστική ομογενοποίηση και στην ακύρωση της πολιτιστικής πολυμορφίας.

Η ορθή στάση προς τη μόδα

- Ο άνθρωπος δεν πρέπει ούτε να αφορίζει τη μόδα –με την ιδέα ότι παραπλανά, κατευθύνει και τυποποιεί, ούτε να τη θεοποιεί– με την ιδέα ότι καθετί νέο είναι καλό και ωφέλιμο εξ ορισμού.
- Οφείλει να εξετάζει κριτικά το περιεχόμενό της και να διαθέτει αυτογνωσία, ώστε να γνωρίζει τις πραγματικές του ανάγκες και να επιλέγει ό,τι ταιριάζει στη δική του προσωπικότητα και ικανοποιεί τα δικά του αισθητικά κριτήρια.

- Καλό είναι να απορρίπτει τις ακρότητες και τις υπερβολές που μαρτυρούν σύγχυση, ανασφάλεια, αποπροσανατολισμό και στείρα αντίδραση.
- Πρέπει να συνειδητοποιήσει ότι η βιομηχανία της μόδας επιδιώκει να τον κατευθύνει κολακεύοντας όλα τα πάθη και τις αδυναμίες του και ότι έχει χρέος να αγωνιστεί για να διαφυλάξει την πνευματική του ελευθερία.
- Δεν είναι σωστό, ακόμα, να πετάει στα σκουπίδια αγαθά που δεν έχουν καταστραφεί.
- Τέλος, οι αγορές του πρέπει να περιορίζονται στο πλαίσιο των οικονομικών δυνατοτήτων του.

Η ΤΕΧΝΗ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

Κριτήρια Αξιολόγησης

ΚΡΙΤΗΡΙΟ 1ο. Διαπλανητική μετακίνηση

Α. Μια μέση αύξηση της θερμοκρασίας κατά τέσσερις βαθμούς θα μεταμορφώσει τη Γη σε κάτι εντελώς αγνώριστο από ό,τι έχουν γνωρίσει ως τώρα οι άνθρωποι. Η ανθρώπινη δραστηριότητα άσκησε τόσο μεγάλη επίδραση στον κόσμο μας, ώστε ορισμένοι προτείνουν να θεωρηθεί η εποχή από τον 18ο αι και μετά ως μία νέα γεωλογική περίοδος. «Μπορεί να ονομαστεί Ανθρωπόκαινος» κατά τη γνώμη του νομπελίστα χημικού της ατμόσφαιρας Πόλ Κρούτσεν του Ινστιτούτου Μαξ Πλάνκ της Γερμανίας.

Β. Σύμφωνα με τα περισσότερα επιστημονικά μοντέλα, η άνοδος των τεσσάρων βαθμών θα επέλθει μέχρι το 2100. Ορισμένοι επιστήμονες, όμως, φοβούνται ότι ίσως φθάσουμε σε αυτό το αποτέλεσμα ήδη από το 2050. Αν συμβεί κάτι τέτοιο, οι επιπτώσεις για τη ζωή θα είναι τόσο τρομακτικές, ώστε πολλοί ειδικοί προτιμούν να μην τις σκέπτονται, τονίζοντας μόνο ότι πρέπει να επικεντρωθούμε στη μείωση των αερίων του θερμοκηπίου για να αποφύγουμε έναν τέτοιο εφιάλτη.

Γ. Λαμβάνοντας υπόψη ότι μια από τις σημερινές γενιές μπορεί να ζήσει την τρομακτική πλευρά των κλιματολογικών προβλέψεων, ας δούμε με θάρρος αυτόν τον θερμότερο κόσμο και ας σκεφθούμε αν και πώς μπορούμε να επιζήσουμε διατηρώντας ανέπαφο το μεγαλύτερο μέρος του πληθυσμού μας. Τι μπορεί να επιφυλάσσει το μέλλον;

Δ. Η τελευταία φορά που ο πλανήτης γνώρισε τόσο μεγάλη άνοδο της θερμοκρασίας ήταν πριν από πενήντα πέντε εκατομμύρια χρόνια, την περίοδο του Πλειοστόκαινου-Ηώκαινου. Παγιδευμένες ενώσεις μεθανίου απελευθερώθηκαν από τον ωκεανό με εκρήξεις και ο πλανήτης θερμάνθηκε κοντά πέντε ή έξι βαθμούς. Η οξείδωση των ωκεανών από το διοξείδιο του άνθρακα οδήγησε σε μαζικό αφανισμό της θαλάσσιας ζωής. Η στάθμη της θάλασσας ανέβηκε εκατό μέτρα ψηλότερα από τα σημερινά επίπεδα και η έρημος απλώθηκε από τη Ν. Αφρική ως την Ευρώπη.

Ε. Παρ' ότι οι ακριβείς μεταβολές θα εξαρτηθούν από το πόσο γρήγορα θα αυξηθεί η θερμοκρασία και από την ποσότητα των πολικών πάγων που θα λιώσουν, μπορούμε να περιμένουμε ανάλογα σενάρια και για το δικό μας μέλλον. Το πρώτο πρόβλημα θα είναι ότι πολλοί τόποι όπου σήμερα οι άνθρωποι ζουν και καλλιεργούν την τροφή τους δε θα είναι πλέον κατοικήσιμοι ούτε καλλιεργήσιμοι. Η άνοδος της στάθμης της θάλασσας –από τη θερμική διαστολή των ωκεανών, το λιώσιμο των παγετώνων και από τις καταιγίδες– θα καλύψει τις σημερινές παράκτιες περιοχές με τουλάχιστον δύο μέτρα νερό αρχικά και πιθανώς πολύ περισσότερο, αν λιώσουν οι πάγοι της Γροιλανδίας και τμημάτων της Ανταρκτικής. «Δύσκολο είναι να επιβιώσουν μετά το τέλος του αιώνα οι παγετώνες της Δ. Ανταρκτικής», σύμφωνα με τον κλιματολόγο που είναι επικεφαλής του Ινστιτούτου Διαστημικών Σπουδών Γκοντάρ της NASA.

ΣΤ. Οι τροπικές περιοχές είναι ιδιαίτερα ευάλωτες στην κλιματική αλλαγή. Η Ινδία, το Μπαγκλαντές και το Πακιστάν, για παράδειγμα, θα γνωρίσουν μια βραχύτερη αλλά εντονότερη περίοδο των ασιατικών μουσώνων, με πολύ πιο καταστρεπτικές πλημμύρες από τις σημερινές. Επειδή ωστόσο η ξηρά θα είναι πιο θερμή, το νερό θα εξατμίζεται γρηγορότερα προκαλώντας ξηρασία σε όλη την Ασία. Η έλλειψη νερού

θα είναι αισθητή σε όλο τον κόσμο και όλες οι μεγάλες έρημοι προβλέπεται ότι θα επεκταθούν. Τα μόνα μέρη στα οποία θα υπάρχει νερό και τροφή θα βρίσκονται στα μεγάλα γεωγραφικά πλάτη. Εννέα δισεκατομμύρια άνθρωποι θα αναγκαστούν να μετακινηθούν προς αυτές τις περιοχές. Ο κόσμος μας θα γίνει κυρίως χορτοφάγος, γιατί δε θα υπάρχει χώρος για εκτροφή βοοειδών. Τα συνθετικά κρέατα ίσως καλύψουν ένα μέρος της ζήτησης. Βέβαια, υπάρχει και το ενδεχόμενο να καταφέρουμε να δημιουργήσουμε συνθήκες ανθρώπινης επιβίωσης και σε άλλο πλανήτη, οπότε ένα μέρος του πληθυσμού μας ίσως μπορέσει να «μεταναστεύσει» εκεί.

Z. «Είμαι αισιόδοξος ότι μπορούμε να ελαττώσουμε τις επιπτώσεις και να προσαρμοστούμε στην κλιματική αλλαγή τα επόμενα σαράντα χρόνια» σημειώνει ο Πίτερ Φαλούν, ειδικός στις κλιματικές επιπτώσεις. Το θέμα είναι ωστόσο ότι θα επιβιώσουμε σε ένα κόσμο στον οποίο ελάχιστοι θα επιλέγαμε να ζήσουμε.

Διασκευασμένο άρθρο της Gaia Vince στο Βήμα (Science) της Κυριακής, 1/3/2009

ΑΣΚΗΣΕΙΣ

A. Να γράψετε την περίληψη του κειμένου που σας έχει δοθεί (130 λέξεις).

(25 ΜΟΝΑΔΕΣ)

B1. Σε μια παράγραφο (100-110 λέξεις) να αναπτύξετε το νόημα του παρακάτω αποσπάσματος: **«Το θέμα είναι ωστόσο ότι θα επιβιώσουμε σε έναν κόσμο στον οποίο ελάχιστοι θα επιλέγαμε να ζήσουμε».**

(10 ΜΟΝΑΔΕΣ)

B2. Ο αρθογράφος χρησιμοποιεί πορίσματα και προβλέψεις επιστημονικές, επικλείται ειδικούς και αυθεντίες. Να εντοπίσετε δύο τέτοιου είδους αποσπάσματα στο κείμενο και να εξηγήσετε τη λειτουργία αυτού του είδους των τεκμηρίων και του τρόπου πειθούς στο συγκεκριμένο κείμενο.

(6 ΜΟΝΑΔΕΣ)

B3. Στην πέμπτη και έκτη παράγραφο γίνεται εκτενής περιγραφή, μέσα από συγκεκριμένα παραδείγματα και στοιχεία, των επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής. Σε τι αποσκοπεί ο αρθογράφος με αυτή την περιγραφή;

(5 ΜΟΝΑΔΕΣ)

B4. Να αναγνωρίσετε το είδος της σύνταξης στα παρακάτω αποσπάσματα του κειμένου και να μετατρέψετε καθεμιά σύνταξη στην αντίθετή της:

α) **Η άνοδος της στάθμης της θάλασσας θα καλύψει τις σημερινές παράκτιες περιοχές.**

β) **Μια μέση αύξηση της θερμοκρασίας κατά τέσσερις βαθμούς θα μεταμορφώσει τη Γη σε κάτι εντελώς αγνώριστο.**

(5 ΜΟΝΑΔΕΣ)

B5. Να δώσετε τη δομή της έκτης παραγράφου.

(3 ΜΟΝΑΔΕΣ)

B6. Στο παρακάτω απόσπασμα να αντικαταστήσετε τις υπογραμμισμένες λέξεις με άλλες ισοδύναμες νοηματικά: **«Ορισμένοι επιστήμονες, όμως, φοβούνται ότι ίσως φθάσουμε σε αυτό το αποτέλεσμα ήδη από το 2050. Αν συμβεί κάτι τέτοιο, οι επιπτώσεις για τη ζωή στη Γη θα είναι τόσο τρομακτικές ώστε πολλοί ειδικοί προτιμούν να μην τις σκέπτονται, τονίζοντας μόνο ... μείωση των αερίων».** (6 ΜΟΝΑΔΕΣ)

Απαντήσεις Κριτηρίων Αξιολόγησης

---

1. Διαπλανητική μετακόμιση

A. Η αρθρογράφος πραγματεύεται τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής. Αρχικά, αναφέρει ότι σύμφωνα με τους ειδικούς, η άνοδος της μέσης θερμοκρασίας, το πολύ ως το 2100, θα επιφέρει εφιαλτικές επιπτώσεις που θα μεταμορφώσουν τη Γη. Πριν από εκατομμύρια χρόνια, μια παρόμοια με την αναμενόμενη υπερθέρμανση κατέστρεψε τη θαλάσσια ζωή και ερημοποίησε μεγάλες εκτάσεις. Κάτι αντίστοιχο θα συμβεί και στο κοντινό μέλλον. Πολλές παραθαλάσσιες περιοχές με το λιώσιμο των πάγων θα καλυφθούν από τη θάλασσα, ενώ οι τροπικές χώρες θα πληγούν από πλημμύρες, ξηρασία, λειψυδρία και ερημοποίηση. Αυτά θα εξωθήσουν στη μετανάστευση δισεκατομμύρια ανθρώπους που θα αντιμετωπίσουν το φάσμα της πείνας και της λειψυδρίας. Επίσης, ίσως ένα μέρος των ανθρώπων μεταναστεύσει σε άλλο πλανήτη. Τέλος, η αρθρογράφος αξιοποιώντας τα λόγια ενός κλιματολόγου επισημαίνει ότι πιθανόν να είναι δυνατή η επιβίωσή μας στις νέες, αλλά καθόλου επιθυμητές, συνθήκες.

B1. Πιθανότατα, οι άνθρωποι να καταφέρουν να προσαρμοστούν στις νέες συνθήκες ζωής που θα προκαλέσει η κλιματική αλλαγή λόγω υπερθέρμανσης του πλανήτη. Ωστόσο, θα επιβιώσουν σ' έναν κόσμο, όπου ελάχιστοι άνθρωποι θα επέλεξαν να ζήσουν. Η ξηρασία και η λειψυδρία θα αναγκάσει εκατομμύρια ανθρώπους να εγκαταλείψουν το μη βιώσιμο πλέον τόπο τους και να μεταναστεύσουν σε περιοχές στις οποίες θα υπάρχουν καλλιεργήσιμα εδάφη και πόσιμο νερό. Μία τέτοια άνευ προηγουμένου μετακίνηση των πληθυσμών αναμφίβολα θα προκαλέσει έντονες συγκρούσεις ανάμεσα σε ανθρώπους απελπισμένους που θα επιδιώκουν να επιβιώσουν και σε ανθρώπους αποφασισμένους να κρατήσουν για τον εαυτό τους και να μη μοιραστούν τη γη και το νερό. Το φάσμα της πείνας και της λειψυδρίας θα απειλήσει με αφανισμό ένα μεγάλο μέρος του παγκόσμιου πληθυσμού και θα προκαλέσει φονικότατους πολέμους. Η ζωή σ' αυτό τον κόσμο θα είναι πράγματι εφιαλτική.

B2. 1) Επιστημονική μελέτη (Σύμφωνα με τα περισσότερα επιστημονικά μοντέλα [...] 2100. Ορισμένοι επιστήμονες [...] εφιάλτη). Όλα τα στοιχεία που περιέχει το κείμενο για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής προέρχονται από επιστημονικές μελέτες και πορίσματα.

2) Επίκληση στην αυθεντία (Δύσκολο είναι να επιβιώσουν [...] της NASA, Είμαι αισιόδοξος [...] επιπτώσεις, Μπορεί να ονομαστεί [...] Γερμανίας).

Η χρήση τεκμηρίων (επιστημονικές μελέτες, πορίσματα ερευνών) και η επίκληση στην αυθεντία αξιοποιούνται εκτεταμένα στο κείμενο, γιατί το κείμενο παρουσιάζει επιστημονικές πληροφορίες που έχουν κύρος μόνον όταν προέρχονται από έγκυρες επιστημονικές πηγές, αλλιώς θεωρούνται αναξιόπιστες.

B3. Επιδιώκει να πληροφορήσει και να προκαλέσει ανησυχία στους αναγνώστες, παρουσιάζοντας μια ζοφερή εικόνα για τις επιπτώσεις της κλιματικής αλλαγής, αλλά και να δημιουργήσει την αίσθηση ότι όλες αυτές οι συνέπειες δεν αφορούν πλέον γενικά και αόριστα τη Γη και τον άνθρωπο, αλλά με πολύ συγκεκριμένο τρόπο. Η εφιαλτική αυτή εικόνα ευαισθητοποιεί και προβληματίζει τον άνθρωπο.

- B4.** α) Οι σημερινές παράκτιες περιοχές θα καλυφθούν από την άνοδο της στάθμης της θάλασσας (ήταν ενεργητική σύνταξη και τράπηκε σε παθητική).
β) Η Γη θα μεταμορφωθεί (τροπή σε παθητική) σε κάτι εντελώς αγνώριστο από μία μέση αύξηση της θερμοκρασίας κατά τέσσερις βαθμούς.
- B5.** *Θεματική περίοδος:* Οι τροπικές περιοχές [...] αλλαγή.
Λεπτομέρειες, σχόλια: Η Ινδία [...] εκεί.
Κατακλείδα: –
- B6.** Κάποιοι, πιθανόν/ενδεχομένως, οδηγηθούμε, γίνει, συνέπειες, εφιαλτικές, ειδήμονες, συλλογίζονται, επισημαίνοντας/υπογραμμίζοντας, ελάττωση/περιορισμό.
- Γ1.** *Προσφώνηση:* Αξιοσέβαστοι γονείς, αξιότιμοι καθηγητές, αγαπητοί μαθητές,
Πρόλογος (κεντρική ιδέα): Η κλιματική αλλαγή μεταμορφώνει το πρόσωπο του πλανήτη μας και απειλεί το μέλλον της ανθρωπότητας.
Κύριο θέμα
  - Τι είναι η κλιματική αλλαγή.
  - Ποια είναι τα αίτια της.
  - Ποιες είναι οι επιπτώσεις της.*(Πληροφοριακό υλικό υπάρχει στην ενότητα «Το φυσικό περιβάλλον» και «Ηπιες μορφές ενέργειας - Αειφορία»)*
Επίλογος (κεντρική ιδέα): Η ανθρωπότητα πρέπει να συνειδητοποιήσει την κρισιμότητα του προβλήματος και να λάβει μέτρα δραστικά για την αποτροπή του, πριν οι συνέπειές του γίνουν μη αναστρέψιμες.
Αποφώνηση: Ευχαριστώ για την προσοχή σας.